

Oslo, 1. september 2010
Deres ref. 10/1002-9 MAR

Til Kommunal- og regionaldepartementet
postmottak@krd.dep.no

Høringsuttalelse – Evaluering av Kirkevalg og Stortingsvalg 2009

Vi viser til evalueringen av stortingsvalget 2009 som Kommunal- og regionaldepartementet har ute på høring. Vi ønsker å kommentere kommunenes opplevelse av å arrangere Kirkevalget sammen med Stortingsvalget (kapittel 2.18 i høringsnotatet), og vil ikke ta stilling til øvrige forhold i høringsnotatet. Samarbeidsrådet arbeider etter konsensusprinsippet, og vårt medlem Oslo Katolske Bispedømme ønsker ikke å uttale seg i denne saken. OKB vil ikke motsette seg at rådet for øvrig avgir høringsuttalelse.

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) er en paraplyorganisasjon for 14 ulike tros- og livssynssamfunn, eller sammenslutninger av disse. STL arbeider for likebehandling av tros- og livssynssamfunn og for å fremme gjensidig respekt og forståelse mellom disse. Siden opprettelsen i 1996 har STL sørget for en bevisstgjøring omkring religions- og livssynspolitiske utfordringer og dilemmaer i Norge.

Evalueringen

Vi registrerer at et flertall av kommunene i sin evaluering til departementet peker på at Kirkevalget skapte problemer for velgerne ved Stortingsvalget, og at departementet uttrykker bekymring for enda større utfordringer ved de tre sammenfallene valgene i 2011.

Kommunene rapporterer bl.a. om at mange velgere ble forvirret av uklar skilting og derfor ble usikker på hvor de skulle stemme, også ved forhåndsstemmegivning. Til tross for at Kommunaldepartementet har gitt beskjed om at Kirkevalget bør være tydelig atskilt fra stortingsvalget, viser evalueringen at de to valgene i stor utstrekning har foregått i samme bygning med felles inngang. I tillegg viser evalueringen at kommunene opplever at deres egen rolle i avviklingen av Kirkevalget er uklar.

Innvendinger

I forbindelse med vårt hørings svar til Kultur- og kirke departementet 17. september 2008 om innstillingen ”Styrket demokrati i Den norske kirke” uttalte STL at ordningen med at statskirkens valg finner sted i umiddelbar nærhet til det offentlige valgsted har problematiske sider. Av prinsipielle grunner mente vi det var viktig å fastholde et skille mellom statsborgerskapets allmenne rett knyttet til å bestemme hvem som skal styre landet, og det som angår den rett enkelt-medlemmer av et trossamfunn har til å delta i interne valg i sitt trossamfunn. En sammenblanding i forhold til sted og tid kan oppleves som at statsborgerskap og kirkemedlemskap hører sammen, og at sistnevnte valg handler om å delta i den norske borgers trosfellesskap.

I uttalelsen skriver vi dessuten at et flertall av STLs medlemmer mener ordningen med felles valgdag og valglokalisering er i strid med intensjonene i Stat-kirke-forlikets forslag til ny § 16 i

Grunnloven om likebehandling av tros- og livssynssamfunn i Norge, og at en sammenblanding derfor ikke bør skje.

Den norske kirke (mindretall) uttrykker forståelse for de prinsipielle standpunktet til de øvrige medlemmene i STL. Den norske kirke forutsatte i samme høringsuttalelse at felles valgdag og -sted må gjennomføres med tilbørlig respekt for de med politisk stemmerett som ikke er medlem av Den norske kirke (se vedlagt høringsvar fra 2008).

I Kirkerådets egen evalueringsrapport ”Kyrkjevalet 2009” (mars 2010), problematiseres dessuten utfordringene knyttet til sammenfall av tid og sted for kirkevalg og stortingsvalg. Kirkerådets prosjektleder framførte der følgende:

”Reint prinsipielt kan eit så tydeleg samanfall gjere det krevjande å kommunisere at kyrkjeval og offentlege val er, og skal vere, to distinkt forskjellige val. Ikkje minst vil dette gjelde i den praktiske tilrettelegginga av valet. Mange reagerte på at skiltinga til kyrkjevalet nokre stader var for dominerande samanlikna med det offentlege valet. Kyrkja og kommunar hadde i fellesskap eit ansvar for å halde vala skilde, i enkelte høve var ikkje dette skiljet tydeleg nok.”

STL vil også gjøre oppmerksom på at Stat-kirke-forlikets forutsetning gjaldt samtidighet med offentlige valg, uten å nevne sammenfallende sted. Kirkemøtet vedtok i valgreglene november 2008 en relativt åpen formulering om stedsvalg (Særskilte regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøte III § 2.3): ”Menighetsrådet bestemmer hvor stemmegivningen skal foregå. Valget holdes i lokaler som gir god tilgjengelighet, om mulig i umiddelbar nærhet av kommunens valglokaler”. Dette ble strammet inn i dokumenter fra regjeringen og Stortinget. I St. prp. nr. 39 het det: ”Valgopplegget for 2009 innebærer at de kirkelige valgene skal søkes lagt til lokaler i umiddelbar nærhet til valglokalene for stortingsvalget.” Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen presiserte spørsmålet om stedsvalg slik (Innst. S. nr. 183 2008-2009): ”Komiteen legger til grunn at stortingsvalget og kirkevalget gjennomføres i samme bygning der det er mulig, men klart adskilt fra hverandre.” Den endelige veiledningen til kommunene kom ikke ut før i mai 2009. Regjering og Storting må derfor ta sin del av ansvaret for at det ble usikkerhet rundt forholdet mellom kirkevalg og stortingsvalg, og for at lokaliseringen av kirkevalget en del steder medførte komplikasjoner for stortingsvalget.

Konklusjon

På bakgrunn av disse prinsipielle innsigelsene og med erfaringene fra 2009 savner Samarbeidsrådet forslag fra departementets side som vil bedre situasjonen ved de tre valgene høsten 2011. Vi forutsetter at det i dialog mellom kirkelige organer, kommunaldepartementet og kommunene søkes løsninger som bedre ivaretar disse anliggender i 2011, ved at de kirkelige og de politiske valgene holdes tydeligere atskilt der dette ikke var tilfelle i 2009.

Vennlig hilsen,

Bente Sandvig
leder

Anders Kartzow
koordinator